

Anti-Pest Protocol

Doel: alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

In dit protocol schrijven we wat we verstaan onder pesten, onze preventieve aanpak en vervolgens onze directe aanpak mocht er onverhoopt sprake zijn van pestgedrag. We sluiten dit protocol af met adviezen voor onze ouders/verzorgers.

1. Wat is pesten?

Van pesten is sprake als iemand herhaaldelijk en langdurig blootgesteld wordt aan negatieve handelingen door één of meer personen (bron: Dan Olweus). Pesten gebeurt vaak in een specifieke groepscontext die zich kenmerkt door een onveilige en negatieve basissfeer in de groep (bron: Mieke van Stigt). Bij het pesten zijn meerdere partijen betrokken; de dader, het slachtoffer, de omstanders, de ouders en de school (bron: van der Meer 1992). De eerst drie partijen kunnen we uitsplitsen in verschillende pestrollen (bron: Goossens 2012).

- De eerste rol is de dader, degene die het pesten start.
- De tweede rol is de meeloper, degene die meedoet met pesten.
- De derde rol is de aanmoediger, degene die eromheen staat en het pesten aanmoedigt door er bijvoorbeeld om te gaan lachen.
- De vierde rol is het slachtoffer, degene die gepest wordt.
- De vijfde rol is de verdediger, degene die het pesten niet goedkeurt en probeert op te komen voor het slachtoffer.
- De laatste rol, is de omstander of buitenstaander die het pesten negeert en zich erbuiten houdt. Deze rol wordt vaak door de grootste groep op zich genomen.

Pesten verschilt duidelijk van plagen en ruzie. Bij plagen is het gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is er geen duidelijk machtsongelijkheid aanwezig. Bij plagen is het vaak de bedoeling om elkaar aan het lachen te maken. Bij ruzie hebben leerlingen een conflict met elkaar. Ze wisselen over en weer argumenten uit op een vaak boze manier. Een ruzie leggen leerlingen meestal snel weer bij.

Bij jonge kinderen kan agressief gedrag onderdeel zijn van een normale ontwikkelingsfase. Te denken valt aan; duwen/trekken, slaan, schoppen, gooien, dingen afpakken, weigeren te delen, met woorden iemand kwetsen. Volwassenen leren de kinderen om het agressieve gedrag te begrenzen. Kinderen van deze leeftijd zijn vaak al goed in staat om met hulp van een volwassene te bekijken wat het probleem is en hoe het opgelost kan worden. Kleuters kunnen hierbij het best uit de voeten met eenvoudige oplossingen.

Veel pestgedrag tussen (oudere) leerlingen speelt zich online af via social media. Bij dit cyberpesten gaat het om onder meer buitensluiten op social media, bedreigen, afpersen, nep-accounts aanmaken en het verspreiden van ongewenst beeldmateriaal. Bij online pesten zijn de effecten vaak merkbaar tot in het klaslokaal, ook al speelt het zich buiten school af.

2. Preventieve aanpak

In alle groepen op Kindcentrum de Startbaan werken we voor het sociaal emotioneel leren met de methode Kwink. Kwink leert positief gedrag aan bij kinderen en de groep en voorkomt zo in veel gevallen 'reparatie' achteraf. Wekelijks worden er een les gegeven waarbij er aandacht is voor vijf gedragscompetenties;

- Besef hebben van jezelf
- Besef hebben van de ander
- Keuzes kunnen maken
- Zelfmanagement
- Relaties kunnen hanteren

Bij de start van het nieuwe schooljaar zijn er de Gouden Weken. Deze Kwinkactiviteiten zijn gericht op groepsvorming en maken de leerkrachten samen met de kinderen de groepsafspraken voor het nieuwe schooljaar en worden de schoolafspraken opgefrist.

Naast de wekelijkse Kwinklessen spreken leerkrachten heldere gedragsverwachtingen uit, houden actief toezicht tijdens pauzes en geven daarbij het goede voorbeeld. De leerlingenraad kan meedenken over het voorkomen van pesten. Soms dragen leerlingen zelf de beste oplossingen aan.

Het team van KC de Startbaan streeft naar openheid over pesten. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzie en plagerijen worden besproken in de klas. Niet alleen als pesten plaatsvindt maar ook tussendoor. We vinden het belangrijk dat kinderen het gevoel krijgen dat ze ergens terecht kunnen als het hun overkomt of als ze zien dat pesten bij een ander gebeurt. Kinderen moeten weten dat daarover praten geen klikken is.

De groepsleerkrachten meten tenminste twee keer per jaar het pedagogisch klimaat in de groepen en de sociaal emotionele ontwikkeling van onze leerlingen met het basisinstrument Sociaal-Emotioneel Functioneren (Cito, Leerling in Beeld). De sociale veiligheidsmeting, ingevuld door de leerlingen van groep 5 t/m 8, helpt om eventueel pestgedrag te signaleren. We vinden het belangrijk dat ouders, bij vermoedens van pestgedrag, bij het team terecht kunnen en zich gehoord voelen.

3. Signalen pestsituaties

Omdat pesten vaak stiekem gebeurt en vervelend gedrag niet altijd meteen te duiden is als pesten, kan het signaleren ervan lastig zijn. Aan de sfeer in de klas is meestal merkbaar als er iets speelt, maar lang niet altijd! Ook kan het gedrag van een leerling een signaal zijn van pesten in de klas. De volgende signalen kunnen waargenomen worden;

- Een leerling is vaak betrokken bij opstootjes in de klas of op het schoolplein
- Een leerling reageert extreem op kleine plagerijtjes
- Een leerling heeft veel verzuim of klachten als hoofd- en buikpijn
- Een leerling is vaak alleen tijdens de pauze, komt eerder in de klas of blijft als laatst hangen
- Een leerling behaalt opeens slechtere resultaten
- Een leerling wordt vaak als laatste gekozen bij indelen groepjes
- Een leerling wordt aangesproken met een bijnaam, de eigen naam wordt nauwelijks gebruikt
- Een leerling krijgt snel de schuld van iets
- Briefjes doorgeven
- Bezittingen van de leerling afpakken

4. Aanpak pesten

Pesten komt helaas op iedere school voor. Het is een probleem wat we onder ogen moeten zien en waarbij we de wil moeten hebben om pesten tegen te gaan. Daar zijn enkele voorwaarden aan verbonden;

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokkenen (leerlingen, leerkrachten en ouders).
- De school heeft een preventieve aanpak t.a.v. pesten en stelt pestgedrag regelmatig aan de orde.
- Als pesten zich voordoet nemen leerkrachten en ouders een duidelijk standpunt in.
- Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch de kop opsteekt wordt onderstaand stappenplan ingezet.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, kan de inschakeling van een interne contactpersoon of anti-pestcoördinator Karla Wilmot Klink (kc@destartbaansoesterberg.nl) nodig zijn. Zij kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag informeren en adviseren.

4.1 Stappenplan

Als pesten inderdaad geconstateerd is in de klas gaat het volgende stappenplan van kracht:

Stap 1

De leerling vraagt hulp omtrent pestgedrag bij de leerkracht, pestgedrag wordt geconstateerd of ouders melden pestgedrag. De leerkracht laat alle betrokkenen het 'wat is er aan de hand' -formulier invullen.

Stap 2

De leerkracht neemt de formulieren door met de interne contactpersoon en bedenkt, in samenspraak met alle betrokkenen, een plan van aanpak waarbij duidelijke afspraken gemaakt worden. Alle betrokken kinderen ondertekenen de afsprakenkaart. De afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in een notitie in ParnasSys. Ouders/verzorgers van de betrokken kinderen worden telefonisch of via een gesprek op de hoogte gebracht.

Stap 3

Na twee weken evalueert de leerkracht met de leerlingen en eventueel ouders of het pesten is gestopt. De leerkracht legt dit gesprek vast in ParnasSys.

Stap 4

Bij herhaaldelijk pestgedrag neemt de leerkracht een duidelijk standpunt in en houdt een 'bestraffend' gesprek met de leerling/en die pest(en). De consequenties van het pestgedrag kunnen de volgende gevolgen hebben voor de pester;

- Met andere groepen buitenspelen
- Check-out; werken buiten de eigen groep
- Nablijven
- Gesprek met ouders en directie
- Reflectie opdracht

- Interne schorsing

4.2 Schorsing en verwijdering

Blijft, ondanks ingezette interventies, pestgedrag bestaan, dan zal de pester(s) een schorsing krijgen. Blijft het pesten nog steeds bestaan, dan wordt er wederom met ouders/verzorgers en de betrokken leerling(en) gesproken en wordt de volgende stap naar verwijdering ingezet. De procedure van schorsing en verwijdering is vastgelegd in een protocol.

4.3 Begeleidingsmogelijkheden van de gepeste leerling

- Medeleven tonen
- Nagaan welke oplossingen de gepeste leerling zelf wil
- Zoeken en oefenen van een andere reactie
- Extra ondersteuning gericht op weerbaarheid
- De gepeste leerling laten inzien waarom er gepest wordt
- Sterke kanten van een leerling benadrukken
- Leerling koppelen aan een sociaal sterk maatje
- De gepeste leerling niet overbeschermen (bijv. naar school/huis brengen of de pesters aanspreken; 'ik zal het de pester(s) wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je de gepeste leerling juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen
-

4.4 Begeleidingsmogelijkheden van de pestende leerling

- In gesprek gaan, op zoek naar de achterliggende reden van het pestgedrag
- Laten zien wat het effect van het gedrag is voor de gepeste leerling
- Excuses laten aanbieden of op een andere manier aan herstel van relatie werken
- Inzicht geven in welke sterke / leuke kanten de gepeste leerling heeft
- Consequenties schetsen
- Belonen van gewenst gedrag
- Zoeken naar een passende (sport) club waar het kind kan oefenen in het goed contact maken
- Inschakelen van passende hulp (jeugdteam, sociale vaardigheidstraining, schoolarts enz.)
-

5. Adviezen aan ouders/verzorgers

5.1 Constructief samenwerken

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en heldere communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig problemen voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de leerkrachten, de intern begeleider, de schoolleiding hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met de ouders. Samen wordt naar een oplossing gezocht en treedt dit protocol in werking.

5.2 Adviezen aan ouders/verzorgers van gepeste leerlingen

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind
- Als pesten niet op school gebeurt maar bijv. op straat, probeert u dan contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Door positieve stimulering en beloning kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of een andere vorm van vrijetijdsbesteding (muziek, knutsel, scouting enz.)
- Volg uw kind op social media
- Steun uw kind in het idee dat er een einde komt aan pesten

5.3 Adviezen aan ouders/verzorgers van pesters

- Neem de situatie van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek; elk kind loopt kans pester te worden. Probeer achter de oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of een andere vrijetijdsbesteding.
- Volg uw kind op social media.
- Corrigeer ongewenst gedrag, benoem heldere gedragsverwachtingen en beloon het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter het beleid en de beslissing van school staat.

5.4 Adviezen aan alle ouders/verzorgers

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met anderen om te gaan.
- Volg uw kind op social media
- Leer uw kind voor anderen op te komen, zonder zichzelf tekort te doen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen, zonder de ander tekort te doen.
- Geef zelf het goede voorbeeld.

Bronnen:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/vraag-en-antwoord/pesten-waar-kan-ik-terecht>

<https://www.schoolenveiligheid.nl/thema/alles-over-pesten/>

<https://www.kwinkopschool.nl/>

<https://cito.nl/onderwijs/primair-onderwijs/leerling-in-beeld-lvs/wat-volg-je/sociaal-emotioneel-functioneren/>